

Dacia Aureliană

Revista românilor din Timoc

XL I Săptămâna Patimilor *Obicei de la românii din Timoc*

Sfinte Isuse Hristoase, coboară peste noi, cei ce te vedem, te simțim și te iubim; coboară în aceste zile strălucite de freamătul primăverii, care se anunță că este pe cărare și e gata să înflorească cornul din grădina mea, de la Măricești, pe care bunicul meu ni-l arăta nouă, copiilor, în fiecare primăvară, zicându-ne: „cât timp vedeți cornul înflorit în coastă, deasupra de fântâna de la Măricești, să știți că Dumnezeu a coborât cu o parte din sufletul lui în lumea și în neamul nostru, al Sănduleștilor”. Am scăpat de iarnă, am scăpat și de moarte și iată că o să vedeți pe Dealul Mare, ciocârlia cum săgeată băierile cerului și zboară în valuri, în valuri, cu o strălucire de stea vrăjită de sfinți, cântând pentru fiecare plugar, care ostenește pe brazdă, mânând văcuțele lui la plug, ca să răstoarne brazda în holdele locuitorilor luminați dn satul Zlocutea sau Casa Rea de pe Timoc, din Sârbie.

Noi, copiii ne adunam în cârduri, cârduri sau în grupe mici, cioplinându-ne singuri pentru joc: flueiere, piuri, pistocală, țâșnitoare, vapor, car de foc și mai ales câte un „condac”, pe care îl făceam din tuburi de pușcă aruncate de părinți. Cu cât se încălzea emisfera, și berzele călătoare veneau din țări îndepărtate și se puneau în cuiburi, așezate pe coșurile caselor noastre bătrânești; după ce auzeam clămpănitul lor deasupra casei bunicului Călin, ca un concert care

anunța primăvara peste sat, noi săream de bucurie că în cele din urmă au venit berzele și ne-au adus primăvara.

Peste câteva zile, soseau și cucii, pupezele, rândunelele și alte păsări călătore, care ne umpleau sufletul de lumină și de bucurii. Pe atunci, noi copiii abia ne ridicam și dintr-o dată unii deveneam ciobănași, pe la 5 ani, cum eram eu, iar vărul meu, Pătruță, zis Ploscă, încă la 5 ani suga și refuza să meargă cu oile, pe Dealul Mare.

În tema de astăzi, noi am dori să vorbim despre „Săptămâna Patimilor” și obiceiurile legate de Sfintele Sărbători. Cititorul neavizat, va observa că sărbătorile și „Patimile de Paști” au două trepte sau scări, prima ar fi scara primitivă pe care s-au alcătuit din vremurile vechi sau foarte vechi ale istoriei; și a doua treaptă este cea a creștinismului, latura religioasă, despre care românii din Timoc n-au o imagine limpede și de când au venit slavii peste ei, adică sârbii și bulgarii, care sunt în proba de foc a asimilării totale a românilor din dreapta Dunării și din Balcani. Din cauza lor, frații noștri din dreapta Dunării s-au îndepărtat de biserică și după cum vom vedea și-au format propria casă de rugăciune și propriile obiceiuri primitive, pe care le mai păstrează și astăzi, pe ici pe colo.

Poate că Dacia Aureliană sau Dacia Ripensis, zisă Timoceană și azi Timoc, ar putea fi singurul loc din lume și din Europa, în care obiceiurile vechi, păgâne din „Săptămâna Patimilor”, se mai păstrează într-o formă autentică.

Când fetele mari simțeau că vine primăvara, se „învăruicheau” (înfrăteau) și dădeau chiote peste sat, ca și când ar anunța venirea unui Mântuitor pe pământ. Însă acest Mântuitor, era primăvara și de aceea, mai toate obiceiurile de primăvară, sunt legate de mâna și sufletul tinerelor fecioare, care se ridicau din căsuțele sfioase și albe ale locuitorilor din satul meu natal.

Mai întâi mătușile noastre anunțau că vine „Lăsatul de post”, cu 7 săptămâni înainte de Paști. Nu era ușor să conduci o casă la românii din Timoc, fie din Serbia, fie din Bulgaria, sau la aromânii din Grecia ori din Albania, etc., deoarece toate aceste obiceiuri erau păgâne și se transmiteau de sute și mii de ani, din generație în generație.

Mai întâi, ziua cea mai importantă a Lăsatului de Post de Paști, începea cu „Sărbătoarea Alioșului”, care era de cu seara, când băieții și fetele ațâtau focurile prin curțile lor și strigau ca să audă, mai ales vecinii și călătorii: „Alioș, alioș/Să-l băgăm pe Vlaicu lu’ Cristina-n coș/Să facem leagăn de mătasă/Să-l atârnam la fereastră/Toată lumea care-o trece, să-l privească/Și să se minunească!”.

În acest timp, cam după cină, răsunau buciumele din mai multe colțuri ale satului, unele dinspre Făget, altele dinspre moară, altele de la ai lu Jica, de la Sândulești, de la Pășuichești și alții. Era un cănun să ajungi să ai de Paști buciume, pentru că prăpădiseră toți teii din păduri, în căutare de buciume. De aceea se ajunsese ca tineretul să-și riște viața și să treacă în pădurile de la Tianuț, Deleina sau Răbova și să vină cu două, trei buciume, noaptea. Dacă ar fi fost prinși de grănicerii „bugari” ori sârbi, ar fi putut fi împușcați, însă ei țineau morțiș să aibă bucium ca să anunțe pe străbunii lor din morțării, că vine primăvara și vin Patimile lui Isus.

După ce buciumașii tăiau tăcerea nopții cu veștile lor din străfunduri de vreme, tineretul în mijlocul satului pregătea focul cel mare pentru încălzirea morților, foc care necesita două sau trei cară de lemne. Îndată după cină, veneau lăutarii în mijlocul satului, la horă și acolo li se dădea foc lemnului, anunțându-i pe toți că e momentul să coboare să vadă lumina ce se trimite morților și să dea de pomană bucate, basmale galbene ori albe și alte lucruri pentru cei plecați dintre noi.

Focul ținea câteva ore și fiecare dintre locuitorii care aveau morți mai proaspăt îngropați, sau mai vechi puteau să le dea câte o horă de pomană. Dacă vroiai ca să primească morții mâncare, lăutarii primeau câte un colac sau bani ca să fie plătiți sfinții, să poată ajunge până la Dumnezeu.

În zilele următoare, fetele și băieții ardeau de nerăbdare să se dea în „scurcium”, „scârțoaică” sau în „vurdum”. Scurciumul consta dintr-o frânghie lungă de vreo 15 metri, care se alina pe o creangă de nuc, alun sau pom, băieții îndoină frânghia la mijloc, ca să-i aranjeze un șezut, pe care stăteau fetele, iar flăcării le luau și le aruncau în cer să le vadă lumea și țara, iubiții și părinții. În sate erau zeci și sute de „scurciume”, însă erau mai puține „scârțoici și vurdume”. Scârțoaica era opera băieților, care făceau un fel de leagăn sau huțuluș, în care se legănau numai fetele, împinse de flăcăi sau „dănați”. Mai sigur era însă vurdumul, care se făcea pe la răscruci în două, trei locuri ale satului, unde se împlânta în pământ un stâlp cu o roată de car deasupra, pe care se puneau o loitră, fetele așezându-se de o parte și de alta a loitrei, câte 5-6, iar băieții le învârteau până îi treceau toate apele. În acest timp, cântau lăutarii, iar fetele cele mai iscusite urezau de răsunau văile și se mișcau dealurile. Simțeau cum răsar din pământ nu numai toporașii, țâța oii, brebeneii, bujorii și liliacul, dar simțeau adierea crudă a pământului, care își schimbă culoarea și se îmbrăca într-un veșmânt verzui dorit de Dumnezeu și de întreaga suflare omenească.

În prima săptămână de Post a Paștelui cade sărbătoarea lui Săn' Toader, care de fapt corespunde solstițiului de primăvară. Obiceiul, la început a fost

împrumutat de la urmașii daco-romanilor și de slavii din sudul Dunării, sârbii și bulgarii, care se mai pomenesc și azi pe ici pe colo, răzleț, în anumite ținuturi, mai izolate de civilizație. Dar în întreaga arie geografică de la sud de Dunăre, numită Țimoc sau Dacia Aureliană există și credința că în noapte, Sân' Toader merge călare pe un cal alb și calcă-n picioare pe oricine-l întâlnește. Sân' Toader zboară ca o pasăre, dar calcă și pe pământ, întocmai ca Iovan Iorgovan. Deși prezența lui este întreaga săptămână, cel mai activ este în Marțea lui Sân' Toader, când pericolul de a călca în picioare pe cei ce nu stau la casele lor este sporit.

La românii sud-dunăreni, timoceni, „trupul” lui Sân' Toader cade în Joia Mare, de aceea se numește și „Sân' Toader al Mare”. Femeile care respectă aceste cutume cu o sfințenie deosebită și azi, nu lucrează întreaga săptămână. În apropiere de Porțile de Fier se ridică muntele în formă de con, Stolu, la sud de Cladova. Femeile din satele din jurul acestui munte, precum și din muntele „Delă Iovan”, serbează „Vinerea lui Sân' Toader” sau „Vinerea Stolului”. În veșminte de sărbătoare și chiote urcă muntele pentru a culege „Iarba Vântului”, sau „Iarba Mare”, denumită în alte părți și Oman. Cu leșia realizată din această plantă, fetele speră să le crească părul frumos, cât coada iepelor.

În timp ce fecioarele se spală, o femeie în vârstă recită versurile, ca un ceremonial sacru:

„Sân' Toadere
Sân' Toadere
Dă-i cosiță fetelor
Cât coada iepelor
Dă-i la fete un dănac
Și la babă un colac,
Dă-le rod de popâlnic
Stâlp de casă, un voinic.”

Pe râul Țimocul Negru și Țimoc, ceremonialul este același, numai că fetele merg pe câmp însoțite de flăcăi și tarafuri culegând Iarba Vântului și întinzând hore pe câmpul plin cu această plantă. Seara când se spală fetele cu leșia din Oman, cea mai vârsnică femeie recită versurile:

„Sân' Toadere,
Sân' Toadere,
Las cosița capului
Cât coada calului.
Alioș! Alioș!
La Ioana pe coș!

*Să batem pârâu prin ușe,
Să se spele de cenușe,
Să-i facem leagăn de mătăasă
S-o ia Conea acasă.”*

Obiceiul este menționat în întreaga Serbie, până și la Kosovo – Câmpia Mierlei, unde mai sunt sate românești și acolo s-a desfășurat renumita bătălie a creștinilor contra turcilor de la 1389. Aici sunt semnalate întreceri de cai, cum erau și în alte zone geografice din Dacia Traiană.

În Banatul românesc și Banatul de vest este pomenit Sân' Toaderu și întrecerile de cai, precum și jocul de măști, numite „fașanche” la Biserica Albă și Valea Dunări.

Unele din aceste sărbători, care își au originea în cavalerul trac, deci moștenit de la strămoșii daco-romani, s-a păstrat până în nordul Moldovei și sudul Balcanilor, unde a existat viță românească. Pe alocuri obiceiurile au suferit contaminări cu civilizația și imaginația proprie a regiunii.

Spre izvoarele Timocului și Niș – Procuple se păstrează încă obiceiul rămas de la cavalerul trac, în legătură cu sărbătoarea cailor. Cultul cavalerului trac legat de sărbătorile lui Sân' Toader, sunt o urmă cu fundament generat de cultul calului în cadrul ciclului sărbătorilor de iarnă sau primăvară, un cult magic, având ca scop agrar, asigurarea fertilității, fecundității și sănătății.

Chiar dospirea și frământarea pâinii într-un ritual magic în sâmbăta lui Sân' Toader, pentru a servi cailor, are o semnificație simbolică, ca și ritualul identic practicat de Crăciun. Colacul calului se gustă mai întâi de călăreț în Sâmbăta lui Sân' Toader și abia după aceea se îmbie calul, stropindu-l cu vin și împodobindu-l cu busuioc. Hrănirea calului cu pâine, alergarea acestuia peste câmpii, face legătura magică între grâu pe de o parte, care asigură permanența existenței umane și animale și dorința zborului spre lumină și soare, fără de care nu ar fi posibilă fertilitatea și fecunditatea.

Amintim că la Srebârnița și cetatea romană Dauvonia în Bosnia mai poți vedea pe pietrele funerare, autenticitatea femeii românce de azi, care seamănă cu portul românesc de azi, dar poți vedea pe viu cum a fost cavalerul trac acum 2000 – 3000 de ani. Se poate vedea prezența unor cavaleri pe pietrele funerare, în mantia fluturând, având în mână o măciucă și pe cap purtând o căciulă ca în munții Banatului sau în Homole în Timoc.

Putem susține că ne-a rămas de la zeul dacilor Zamolxe, obiceiul numit „kapnobatai”, care reprezintă la strămoșii noștri o semnificație de purificare a trupului și a sufletului, odată cu venirea postului mare de paști, care interzicea

folosirea în alimentație a cărnii. E posibil acest obicei să corespundă la noi românii cu trecerea prin marile focuri, care preced săptămâna patimilor.

Poate că nu greșim dacă susținem că obiceiul „kapnobatai”, rămas sub acest nume de la daci, să aibă o relație legată de cultul calului sau Sân' Toader și focurile purificatoare de dinainte de Paști, care se fac pentru încălzirea și pomenirea morților.

După Sân' Toader urmează Floriile, care cad întotdeauna duminică înainte de Paști. Atunci femeile se scoală dis de dimineață, se dăchisesc și se duc la tămâiat, cu oala plină de cărbuni și cu salcie. Femeile obișnuiesc să stea de vorbă cu morții, fie cu părinții, fie cu feciorii lor plecați de timpuriu. Le spun noutăți, cât le este dor de cei morți și cât li se uscă inima după ei, de aceea îi bocesc și încălzesc cu focul adus din casă.

O sărbătoare de neuitat este „Joia Mare” sau „Joimărica”, care cade întotdeauna în ziua de joi, înainte de Paști. Toată suflarea caselor, fie bătrâni, fie tineri, se scoală de noapte și merg la fântână să facă foc pentru cei morți și să le dea apă. Fetele își pun gălețile pe cobeliță, copiii o iau după ele sau după mumele lor și fiecare adună de pe câmp boji, tufă, paie, orice arde repede. Se așază focul lângă Fântâna de la Măricești, alteori la Fântâna Mare, la Fântâna de la Braniștea Podului, ori la Fântâna de la Ungureni, unde ne pică mai bine și ne este mai aproape. După ce se aprind focurile, fetele și femeile umplu gălețile cu apă și toarnă câte o găleată pentru fiecare suflare omenească, moartă sau vie. Ele o încep cam așa:

„Apa asta să fie pentru sufletul și bunătatea lui Dumnezeu,

Asta să fie pentru Maica Precista

Asta să fie pentru Joia Mare,

Apoi pentru moșu, moșica, bunica și copii mei, cutare și cutare....”

Apoi urmează datul apei pentru cei vii, femeia vărsând găleata cu apă, își face cruce și zice: „Apa asta să fie pentru cei vii, pentru omu meu, Ioniță, pentru socrul meu, Preda, pentru soacra mea Gherghina, pentru fratea, Pătruță, pentru leica Stana, și toate neamurile noastre de pe pământ”.

Unii obișnuiesc în Săptămâna Mare, să-și pună pomană de vii, de „Sărindar”, atunci când n-au copii și nu sunt siguri că urmașii lor le vor pune pomenile, așa cum este „adetul” la noi, pe Timoc. De aceea își pun pomana în Postul Mare.

Românii din dreapta Timocului pun „Sărindarul” la cei 800 de morți, care au fost măcelăriți de turci în răscoala românilor timoceni de la 1876, luna mai, pe locul numit Trimberg, unde cele 800 de trupuri neînsufleteite au stat aproape un an neîngropate, din ordinul turcilor. Azi, unii bulgari istorici și cărturari, se

feresc de politrucii de la Sofia, să amintească numele căpeteniei, Ion Ciolac, spânzurat la Dii în locul Blokuĸ Kapia – Oborul de vite, în prezența cărturarului austriac, Felix Kaniz. Se caută să se arate că răscoala a fost bulgărească, deși n-are nici o legătură cu bulgarii.

În treacăt amintim că românii din dreapta Dunării, Dacia Aureliană sau Timoc, mai au un obicei, să sărbătorească anumite flori, de aceea există Sărbătoarea Liliacului, în munșii Homole sau în Mehedinți, Sărbătoarea Bujorului, Sărbătoarea Dragaveiului și Sărbătoarea Frăsânelului, care pe atunci se sărbătorea nu numai lângă Vidin, la Albotina dar chiar și la mine în sat, pe locul numit Poieniți, unde a doua zi de Paști, românii din trei țări: Sârbie, Bugărie și Rumânie se întâlneau, se veseleau și se vedeau, pomenindu-se ca frații. După aceea, încă de când eram copil, sârbii au interzis acest obicei, socotind că este periculos pentru împărăție. Va veni vremea când vom scrie teme separate și pentru aceste sărbători ale florilor.

Femeile după ce se întorc cu gălețile pline cu apă de la fântână acasă, după ce i-a adăpat pe cei morți și pe cei vii, ațâță încă un foc în maidan, se ia o găleată plină cu apă și se înconjoară focul udându-l, ca să primească pământul binecuvântarea lumii și totodată recunoștința lor pentru că îi hărănește și îi adăpostește.

Mai există obiceiul ca pe fiecare cartier de sat să se adune grupe de copii, numite de ei „taife”, care trebuie să fie mici și să colinde din casă în casă, cu o târnă în care se adună ouă și se anunță intrarea în curte cu un clopoțel. Copiii odată intrați în curte sunt primiți de femeia cea mai în vârstă, care le dă două ouă, sau mai multe, iar un copil mai îndrăzneț recită următoarele cuvinte: „Am venit cu joimărica, să vedem fetele, dacă au tors câlțul, dacă au tors lâna, că uite, vine joimărica cu gida (un fel de lance), arse-n foc și le bagă în fund la toate acelea care sunt leneșe și n-au furșit torsul de iarnă. Că joimărica e mare, cu capul cât banița, cu picioarele cât rișchitoarele, cu mâinile cât prăjinile și oichii cât cepele”.

Încă de joi, lumea pregătea cuptoarele să facă pâine de Paști, pentru că toată iarna nu se vedea pâinea, lumea mânca mălai, mămligă și alteori obișnuia să facă „Zăbic”, un fel de mălai prăjit; iar când se aflau la lucru, la făcut ziduri, case, leauri, ori la arat, la „figurat” pentru vii și îi apuca foamea, singura mâncare pe care o puteau face, era să facă într-un blid, „zamă de laptele boului”, punând puțină sare și apă, în care se sfărâma mălaiul, și aceasta era mâncarea omului sărac de pe brazdă.

După ce copiii au aflat că fetele au fost harnice și au terminat cu munca de iarnă, mai ales cu torsul, se întorc acasă și împart ouăle „frățește”. Eu îmi

amintesc că am mers cu puii de paști după ouă, de vreo trei ori și de fiecare dată am câștigat vreo 70 de ouă.

Pe atunci oul, la noi în sat, era moneda de schimb; te duceai și cumpărai gaz și dădeai 5 ouă, cumpărai bomboane și dai un ou, mergeai la vrăjitoare să-ți descânte de deochi ori să te scape de cine știe ce boală și dădeai un ou, ori de altă boală mai grea, unde dădeai două ouă. Numai atunci când descânta moșica mea Boafa, de „Năjit” sau „Numărătoarea cea Mare” la capul unui muribund, avea grijă să nu greșească un cuvânt la un descântec destul de lung și pentru asta se dădeau cinci ouă, era mai scump. Dacă vrăjitoarea greșea un cuvânt, fără să vrea, din atâtea cuvinte, era semn că omul n-are nici o scăpare și deci va muri și atunci se lăsa mai ieftin. Vorba ceea: „Leacul fie ori nu fie, numai colacul babii să se știe”.

„Vinerea Ouălelor” cădea înainte de Paști; în această zi muierile au grijă să „boiască” ouăle, să le încondeieze și să le așeze în soba mică, pentru Paști.

Aici nimic nu se putea face fără ajutorul nostru, al copiilor. Toți copiii, dis de dimineață pleacau pe câmp să adune „verzui”, care să ajute la vopsit. Când eram eu copil mic de tot, de 4-5 ani, alergam pe câmp și pe dealuri și adunam „bujgăței” înfloriți sau sterpi. Cei mai căutați bujgăței erau cei sterpi, care se găseau mai rar, pe care babele îi foloseau în cazuri de vindecare de cancer; însă bujgăței erau buni numai pentru ouăle de culoare galbenă. Dacă vroiai să ai ouă de culoare roșie, trebuia să te duci la râpa albă și să culegi „scumpie”; dacă nu aveai frunze adunai rădăcini sau crengi și se făcea culoarea roșie. Muierile mai știau și alte farmece, să combine culorile și să dea culoarea albastră. Cele mai multe fete erau învățate de mumele lor să încondeieze ouăle cu ceară și chezap, după ce le băgau în apă caldă de zamă de varză.

În zilele acestea aveai grijă să nu vorbești urât, să nu furi, să nu înjuri, să nu înșeli, să nu minți și să-ți ierți pe cei ce te-au dușmănit, ca să ne prindă Săptămâna Patimilor, „curați, luminați ca argintul strecurați”.

Se curățau curțile, se afumau oarele să nu le muște musca columbacă, care în vremea aceea mișunau și distrugau bunătate de vaci, porci și alte vietăți. De aceea, unii la arat, mergeau cu un fel de afumătoare sub burta vacilor, ca să scape de la moarte.

Din Săptămâna Patimilor mai rămânea sâmbăta, când lumea tăia miei, iezii ori purceii de paști. Eu unul, fugeam pe câmp cu oile să nu văd și să n-aud când ai mei tăiau cei mai frumoși miei și iezi, să-ți dai sufletul pe ei, că încă sugeau la mamele lor. Ei bine, eu creșteam iezii și miei, și ai mei, oameni fără suflet, îi tăiau să se sature de carne și de zămuri grase. De aceea, eu, pentru că socoteam după mintea mea, că este un păcat să curmi viața unei vietăți atât de

fragede și gingașe, ca mieii, ca iezii și ca porceii, pentru că îmi era milă de ei și m-am jurat să nu mai mănânc carne și nici nu am mai mâncat. Mama a avut mare necaz cu mine pentru asta.

Tot sâmbăta aveam grijă să mergem cu oile pe la săpături, ori pe Dosul ăl Mare, până și pe Bujorna, lângă granița cu bugarii, ca să culegem rodul pământului, pe care-l adunam în chite, chite, și-l dădeam la mumânile noastre ca să ne scalde.

Dacă desfăceai floarea de frunze și dădeai de un fel de făclie pământească, vedeai pe fața acestei plante, cât grâu, cât porumb, cât vin se va face anul acela. De aceea, părinții noștri știau ce fel de an îi așteaptă, pentru că Dumnezeu venea și le arăta rodul pământului.

În seara de sâmbătă spre duminică, când are loc „Învierea Domnului Isus Hristos”, părinții noștri așezau într-un măr din curte un pahar cu vin și pâine, pentru ca în timpul nopții, Duhul Sfânt să coboare din ceruri peste sângele și trupul Domnului, pe care să-l sfințească înainte de a primi fiecare câte o linguriță.

Mare grijă cădea pe capul muierilor când venea paștele, nu numai cu pregătirea bucatelor dar și cu pregătirea „țoalelor de sus”, care erau veșmintele fiecărui om din familie, bătrân ori copil și care se păstrau în stare curată, nepurtate, dar care se îmbrăcau de învierea Domnului și de nașterea Domnului și după aceea serveau numai la îmbrăcăminte de înmormântare.

De aceea, mari bătăi de cap aveau muierile, nu numai cu calendarul băbesc, care era greu de ținut minte, fiindcă erau cam 70 de sărbători pe an, zile nelucrătoare, în care nu se lucra, nu se spăla, nu se mătura, nu se spuneau vorbe urâte și se căuta o împăcare între oameni, natură și animalele sălbatice.

După primul cântat al cocoșului, mamele ne trezeau, semn că a înviat Domnul și vine Paștele. Pregăteau apă caldă și scaldau fiecare copil cu rodul pământului, apoi îl îmbrăcau și îi spuneau să stea pe lângă casă, că înviază Domnul și trece pe la fiecare să-l vadă dacă are țoalele curate și sufletul curat. Mamele aveau grijă, ca în apa caldă, de scaldat, să pună rodul pământului, la fiecare, cu scopul ca acesta să-l ocrotescă pe copil și să-l păzească de boli și alte nenorociri, iar familiei să-i dea rod în copii și oare multe.

Așa că dimineata, când răsărea soarele, venea bunicul meu, Călin, socotit după datini, un fel de preot al familiei; așeza o brazdă de pământ cu iarbă verde în casă și altă brazdă în afară de pragul casei. Acum urma ca fiecare să primească Paști, o linguriță de vin și pâine, din paharul care a stat între crengi în măr care se spunea că este o băutură sfințită, fiindcă este din trupul lui Dumnezeu. Moșul dădea un ou roșu sau galben fiecăruia și după ce înghițeau

cuminicătura, moș Călin ridica oul, iar cel care se afla în fața lui, începând de la cei mai bătrâni spre cei mai tineri, aveau un alt ou în mâna dreaptă, iar când moșul zicea „Hristos a înviat!”, ciocnea oul primului membru din familie, care răspundea: „Adevărat a înviat” și astfel se continua cu ceilalți, după același tipic.

Ritualul se desfășura numai pe brazda din casă și din afară de prag, unde moșul stătea pe brazda din casă, iar ceilalți pe brazda din față, de dincolo de prag și în felul acesta moș Călin dădea „paști” la 10-15 membrii din familie, căci atâția eram într-o casă pe vremea aceea. Într-un singur pat de lemn, destul de învechit, dormea întreaga familie, vreo 17 inși, în majoritate copii, care visau la cucu, berze și alte păsărici.

Dimineața de Paști, încă de la cântatul cocoșilor, femeile umpleau oalele cu cărbuni și mergeau la morțărie, să-i încălzească pe cei plecați, să-i bocească și să le povestească cănunul de pe pământ.

În această clipă îmi amintesc că în anumiți ani, muierile cu copii mici, care nu fuseseră botezați de preoți, fiindcă nu există preoți români, ei sunt interziși, de aceea mamele lor, cam vreo 30 dintr-un sat, urcau fiecare pe câte o iapă, și cu o călăuză cu steag alb sau galben, porneau și se întâlneau la Ungureni, muierile din Zlocutea și Coilova, apoi cu cele din Țoromașta, altele vreo 30 și mergeau pe firul Țimocului ca să audă de la preotul din Șpicova sau Ișnovăț, predica în limba română. Se zice că preotul acesta, contrar canoanelor bisericești, sârbești, îndrăznește în Sfânta Biserică să vorbească pe limba populației autohtone, deși era socotită de autorități o trădare și nesupunere, preotul se încărca de atâtea păcate și le grăia femeilor venite de la zeci de kilometri, numai să înțeleagă ce cuvinte sfinte poate să spună un preot la o lume neînvățată nici să scrie nici să citească.

Convoaiele cu cai porneau de cu seara, mergând cam în ordinea aceasta, primele 30 de femei erau din Țoromașta cu călăuza lor și cu steagul lor, apoi cele 30 de muieri din Zlocutea, satul meu, din care a făcut parte și muma, care m-a dus și pe mine să mă miluiască și să mă boteze „popa românesc”; apoi urmau femeile din Coilova, alte vreo 30 și ceva, toate cu copii în luică, legate ca un hamac la spate, după obiceiul pământului. Un șir de peste 300 de cai, umplea o vale de peste un kilometru și ceva și dădeau impresia că au plecat la război să îl caute ori să îl simtă pe Isus Hristos cum înviază și să i se plângă că niște netrebnici și lepădături ale societății, fie sârbi, fie bulgari, au ajuns stăpâni peste ei și vrea să ne stingă neamul; și de aceea mergeau la preot să i se plângă și să asculte cuvântul spus de Dumnezeu în această zi sfântă a învierii Domnului.

Isus s-a răstignit pentru noi pământenii. Sfântul Pavel a fost răstignit la Roma pentru a răsplăti păcatele împărăției , Sfântul Andrei a fost răstignit de greci la Patras ca să se ierte păcatele acestui neam, românii din Timoc – Serbia și Bulgaria , cu aromânii din Grecia – Albania , sunt răstigniți , pentru ca să se nască un alt neam vrednic de mântuirea lui Dumnezeu .

Christos a înviat!!! tuturor fraților și celor de alte neamuri.

Cristea SANDU TIMOC

25.04.2008

Astra Romana, P-ta Victoriei nr.3 ap. 15

astra_romana_timisoara@yahoo.com

CONT BCR RO33RNCB0249022489120001

CONFIRMAȚI PRIMIREA!

AȘTEPTĂM SUGESTII!